

ZABELEŽKA sestanka Delovne skupine, dne 17.5.2021

17. maja se je sestala delovna skupina v sestavi Emil Milan Pintar, dr. Ciril Ribičič, mag. Matjaž Maček in Miro Marc z gostom, tajnikom Državne volilne komisije Dušanom Vučkom in obravnavala organizacijsko-tehnične in druge izvedbene dileme v zvezi z oblikovanjem končne podobe izboljššanega nemškega kombiniranega volilnega sistema.

Ugotovili smo, da bo mogoče na izvedbeni ravni, zlasti pri oblikovanju besedila zakona o volitvah poslancev, uporabljati normativne rešitve, ki jih poznamo glede večinskega dela volitev s predsedniških in županskih volitev, glede proporcionalnega dela volitev pa rešitve, ki so bile pripravljene v okviru predloga za ukinitvev okrajev in uvedbo prednostnega glasu.

Večinski del volitev bo potekal v okviru 44 volilnih okrajev, v katerih se dokončno izvoli po en poslanec izmed kandidatov, ki imajo domicil v volilnem okraju. Kandidirajo posamezniki, ki jih predlagajo politične stranke in strankarsko nevezani kandidati, za katerih kandidiranje bo treba določiti čim lažje pogoje (število podpisov za kandidaturo), enake ali lažje kot jih imajo politične stranke. Volitve so dvokrožne, kar pomeni, da je potrebna za izvolitev večina vseh veljavnih oddanih glasov, v primeru enakega števila glasov pa se opravi žreb. V volilnih okrajih bi morale biti približno enako število volivcev (odstopanja ne bi smela biti večja kot 10%), upoštevani pa tudi drugi kriteriji iz zakona o volitvah, da bo povezava med izvoljenim poslancem in volivci v njegovem volilnem okraju čim lažja.

V proporcionalnem delu volitev, ki naj zagotovi čim večjo skupno sorazmernost zastopanja političnih programov (strank, list) v celotni sestavi državnega zbora (kompenzacijska funkcija drugega glasu), je izhodišče, da strankarske in strankarsko nevezane liste kandidirajo toliko kot se voli poslancev v posamezni volilni enoti. Temelj za oblikovanje enot so statistične regije (dokler ne bodo oblikovane pokrajine), pri čemer se glede na število volivcev voli različno število poslancev, v povprečju približno štiri poslance. Volivci imajo absolutni in obvezni prednostni glas, kar pomeni, da glasujejo za politično stranko tako, da obkrožijo ime in priimek kandidata, ki mu dajejo svoj (prednostni) glas. Ta (drugi) glas obenem določa delež poslanskih sedežev, ki jih dobi posamezna lista in določa prednostni vrstni red kandidatov pri preračunavanju števila glasov v poslanske mandate.

V delovni skupini še nismo poenotili stališč o tem, kateri količnik oziroma sistem uporabiti na regionalni ravni (nagibamo se k Droopovemu količniku, ki prispeva k temu, da se več mandatov deli na regionalni ravni in manj na državni), zaključno delitev mandatov pa naj bi opravili na državni ravni po sistemu proporcionalnega razporejanja kandidatov, ki ne bo favoriziral niti večjih niti manjših strank. Končna delitev bo sorazmerna, ker bo več mandatov pridobila stranka, ki je bila bolj uspešna na proporcionalnem delu delitev in manj tista, ki je bila bolj uspešna na večinskem delu.

44 poslancev bo izvoljenih z večino veljavnih glasov v prvem ali drugem krogu. Drugih 44 poslancev bomo dobili tako, da bomo določili vrstni red list in njihovih kandidatov glede na delež vseh glasov, ki jih je dobila lista in znotraj liste glede na število prejetih prednostnih glasov in glede na število prednostnih glasov. Ko bo ta spisek izračunan, bodo z njega umaknjeni kandidati drugega dela volitev, katerih liste niso izpolnile volilnega praga štirih odstotkov in upoštevani že izvoljeni poslanci na podlagi večinskih volitev in tisti, ki bodo izvoljeni na regionalni ravni.

Na podlagi takšnih izhodišč bo treba izdelati besedilo predloga zakona o volitvah poslancev državnega zbora za širšo razpravo.

Ko gre za odvzem mandata poslancem je smiselno določiti, da lahko pride do začasnega suspenza, ko je obtožba pravnomočna, zagotovi pa se tudi absolutna prednostna obravnava postopka zoper poslanca. Odvzem mandata je dokončen, če pride do pravnomočnosti obsodbe na kazen zapora, daljšo od šest mesecev. Odvzem poslanskega mandata na podlagi odpoklica naj bi slonel na načelu, da lahko postopek odpoklica sprožijo volivci, ki so razočarani nad delovanjem poslanca, ki ni skladno z predvolilnimi zavezami tega poslanca, s pomočjo kopij glasovnic, ki dokazujejo, da je nekdo glasoval za določenega poslanca. Skupina volivcev, ki predlaga odpoklic je dolžna namesto poslanca, ki naj bi bil odpoklican, predlagati drugega kandidata, tako da se z enokrožnim glasovanjem ugotovi, ali je izvoljen novi poslanec ali pa stari nadaljuje s svojim delom.

dr. Ciril Ribičič